

**Ārlietu ministra ikgadējais ziņojums par paveikto un iecerēto
darbību valsts ārpolitikā un par paveikto un iecerēto turpmāko
darbību Eiropas Savienības jautājumos**

Ziņojumā ir atspoguļoti būtiskākie Latvijas ārpolitikas darbības virzieni 2011. gadā, akcentētas 2012. gada prioritātes, kā arī iezīmēts ārpolitiskais redzējums tuvākajiem gadiem. Dokumentā apskatīto jautājumu risināšanai ir nepieciešama Ārlietu ministrijas, citu ministriju, nevalstisko organizāciju un sociālo partneru koordinēta rīcība.

Latvijas ārpolitika 2011. gadā turpināja sniegt ieguldījumu Latvijas nacionālo interešu īstenošanā – neatkarības nostiprināšana, Satversmē definētās valsts teritorijas integritātes nodrošināšana, demokrātiska valsts uzbūve, kā arī pārtikusi sabiedrība.

Latvijas interesēs ir stabila un prognozējama starptautiskā vide, kas ir nepieciešams nosacījums šo interešu nodrošināšanai. Latvija veido attiecības ar citām valstīm, balstoties uz tādām vērtībām kā demokrātija, brīvība un cilvēktiesības.

Latvijas ārpolitikā 2011. gadā tika saglabāta pēctecība un nepārtrauktība. Valdības ārpolitiskos mērķus noteica iepriekšējā un tagadējā Ministru kabineta darbības deklarācijas.

Starptautiskās situācijas raksturojums

Globālās finanšu krīzes sekas joprojām ietekmēja gan Latviju, gan Eiropas Savienību kopumā. Eiropas Savienības institūcijas un dalībvalstis meklēja risinājumus finanšu situācijas, kā arī eirozonas stabilizācijai, pievēršoties taupības pasākumu īstenošanai. Pieņemtie deficītu samazinājumu lēmumi ES valstīs ne vienmēr apmierināja sabiedrības, kuras protestēja – krita valdības, mainījās koalīcijas. Līdz gada beigām finanšu problēmas pilnībā atrisinātas netika, un arī 2012. gadā ir sagaidāmi smagi lēmumi. Ar finanšu izaicinājumiem saskārās arī ASV.

Ekonomiskās grūtības ietekmēja Latvijas kaimiņvalsti Krieviju – kapitāla aizplūšana, stabilizācijas fonda izmantošana budžeta vajadzību segšanai. Gada beigās notika Valsts domes vēlēšanas, kurām sekoja pilsoniskās sabiedrības aktivitātes pieaugums.

Arī Baltkrievijā pēc nedemokrātiskajām 2010. gada prezidenta vēlēšanām 2011. gadā bija novērojamas nopietnas tautsaimniecības problēmas. Turpinājās represijas pret opozīcijas pārstāvjiem, tādējādi vēl vairāk attālinot Baltkrieviju no Eiropas vērtībām.

2011. gadā norisinājās vēsturiskas pārmaiņas arābu valstīs, t.s., „arābu pavasaris”. Notikumu virkne Tunisijā, Ēģiptē, Lībijā, Sīrijā un citās valstīs apliecināja reģiona sabiedrību vēlmi pēc pārmaiņām, tomēr progress joprojām ir nenoturīgs. Latvijas interesēs ir demokrātisko procesu nostiprināšana un sociāli ekonomisko reformu īstenošana šajās valstīs, jo tas ir priekšnoteikums reģiona ilgtermiņa stabilitātei un bezkonfliktu attīstībai. Latvija atbalstīja NATO militāro iesaistīšanos Lībijā atbilstoši Apvienoto Nāciju Organizācijas apstiprinātajam mandātam. Lai gan Latvija nebija tieši

iesaistīta militārajā operācijā, nozīmīga bija Latvijas dalība lēmumu pieņemšanas procesā.

Latvijas ārpolitiskās intereses un pamatvirzieni 2011.gadā

Latvijas intereses starptautiski cieši savijās ar ES un NATO sabiedrotajiem. Kopā ar partneriem Latvija turpināja sniegt savu ieguldījumu stabilitātes nodrošināšanā pasaulē, kā arī iestājās par prognozējamu starptautisko attiecību sistēmu, kurā tiek ievērotas visu valstu intereses.

Atsevišķu ES dalībvalstu finanšu rakstura problēmas un to iespējamās neatrisināšanas sekas, kas atstās ietekmi uz eirozonas un Eiropas integrācijas procesu nākotni, atradās pastāvīgā Latvijas, citu ES dalībvalstu un institūciju uzmanības lokā.

8.–9. decembrī Eiropadomē panāktās vienošanās par principiem ES dalībvalstu finanšu sistēmas stabilizācijas jomā uzliek Latvijai un citām dalībvalstīm lielu atbildību par tālāko Eiropas nākotni, kā arī nepieciešamību operatīvi pieņemt iekšpolitiskus lēmumus situācijas stabilizācijai. 26 valstu vienošanās panākšana Eiropadomē liecina par kopīgo vīziju un ieinteresētību risināt radušās problēmas, taču tikai koordinēta un savlaicīga rīcība var panākt neatgriezeniski pozitīvu rezultātu sasniegšanu, savukārt svarīgu lēmumu pieņemšanas kavēšanas sekas Eiropas Savienības nākotnei var būt smagas.

Latvijas aktīva līdzdalība ES un NATO ir Latvijas ilgtermiņa labklājības un drošības pamats. Šī sadarbība nodrošina Latvijas nacionālajām interesēm atbilstošas ilgtermiņa iespējas piesaistīt nepieciešamos politiskos, ekonomiskos, finanšu un drošības resursus. Latvijas interesēs ir atbalstīt ES pašreizējos pārmaiņu procesus, kuri vērsti uz Eirozonas stabilizāciju un finanšu izaicinājumu pārvarēšanu. Latvijas interesēs ir atrasties ES turpmākās integrācijas kodolā, t.i., Latvijai ir jāpiedalās ikvienā ES pašreizējās un topošās sadarbības veidā. Latvijas tautsaimniecība ir dziļi sasaistīta ar ES partneriem (tirdzniecība – Latvija būtiski kāpināja eksportu, 9 mēnešos kopumā vairāk nekā 30% (972 389 362 LVL), taču šīs dinamikas saglabāšana ir atkarīga no situācijas attīstības Eiropas Savienības valstīs, uz kurām pamatā tiek izvestas Latvijā ražotās preces, ES dalībvalstīs ir galvenie investori).

Neskatoties uz starptautiskās sabiedrības centieniem un aizsākto atbildības nodošanas procesu par drošību vairākos Afganistānas reģionos afgāņu varas iestādēm (kopumā skarot 50% no iedzīvotāju kopskaita), situācija Afganistānā joprojām saglabājas nestabila. Latvijas interesēs ir kopīgi ar sabiedrotajiem meklēt pēc iespējas efektīvākus risinājumus miera un stabilitātes nodrošināšanai šajā valstī, tajā skaitā palielinot civilās iesaistes un starptautiskās koordinācijas efektivitāti. Konflikta zonā joprojām dienē Nacionālo bruņoto spēku karavīri, kuri atbildīgi veic savus pienākumus.

Ierobežotajos finanšu apstākļos Ārlietu ministrija spēja atrast risinājumus esošo diplomātisko misiju saglabāšanai, kā arī funkciju veikšanai „pirms-krīzes” līmenī. Atsevišķās jomās, piemēram, konsulārajā, būtiski pieauga izsniegto vīzu skaits – pieteikums skaits pieauga par aptuveni 19% (attieciīgi veicināts tūrisma nozares ieguldījums tautsaimniecībā), un tas radīja papildu slodzi Latvijas diplomātiskajām pārstāvniecībām.

Latvijas ārpolitika 2011. gadā tika vērsta uz resursu to plašākā izpratnē piesaisti Latvijai, lai veicinātu ātrāku finanšu un ekonomiskās krīzes pārvarēšanu. Dažādos sadarbības formātos tika stiprināta sadarbība ar Baltijas jūras reģiona valstīm, īpaši Baltijas valstīm, Ziemeļvalstīm, Vāciju un Poliju. Kā ES dalībvalsts Latvija piedalījās ES ārpolitikas un drošības politikas prioritāšu formulēšanā un īstenošanā, kā arī izstrādāja Latvijas pozīciju diskusijas sākumam par ES jauno daudzgadu budžetu 2012.–2020. gadam. Latvijas ārlietu dienesta darbs drošības politikā tika fokusēts uz NATO Lisabonas samītā pieņemtās Stratēģiskās koncepcijas ieviešanu, līdzdarību NATO un ES starptautiskajās misijās, kā arī uz iniciatīvām, kuru mērķis ir efektīvizēt ES Kopējās drošības un aizsardzības politikas īstenošanu. Veidojot attiecības ar Krieviju, Latvija balstījās uz 2010. gada Valsts prezidenta vizītē Krievijas Federācijā panākto vienošanos īstenošanu. Ārlietu dienests pievērsa pastiprinātu uzmanību Latvijas valstspiederīgo interešu nodrošināšanai ārvalstīs.

Ņemot vērā minēto, 2011. gadā galvenā uzmanība Latvijas ārpolitikā tika pievērsta:

- Nacionālo interešu koordinēšanai Eiropas Savienībā, t.sk. pozīcijas definēšanai 2014. – 2020. gada budžeta projektam, kā arī sagatavošanās procesam Latvijas prezidentūrai ES Padomē 2015. gadā;
- Baltijas valstu sadarbības padziļināšanai, īpaši akcentējot Latvijas interesēm atbilstošu kopīgu risinājumu meklēšanu trīspusējos sadarbības projektos enerģētikas un aizsardzības sfērās;
- Īpaša uzmanība tika pievērsta NB8 sadarbības nostiprināšanai visās starpvalstu sadarbības jomās. Mērķtieciīgi tika veidotas attiecības ar Vāciju un Poliju;
- NATO Stratēģiskajā koncepcijā definēto mērķu īstenošanai;
- Ārējo ekonomisko attiecību aktivizācijai, izmantojot aktīvāku diplomātisko misiju darbu, sadarbības pilnveidošanai ar Latvijas kompetentajām institūcijām ārējās ekonomiskās sadarbības jomā, uzņēmēju vizīšu organizēšanai uz tradicionālajiem un jaunajiem tirgiem, nepieciešamās līgumtiesiskās bāzes izveidošanai;
- Stratēģiskās partnerības nostiprināšanai ar ASV gan drošības politikas jautājumos, gan meklējot iespējas padziļināt ekonomisko sadarbību;
- Atbalstam stabilitātes un demokrātijas stiprināšanai Austrumu partnerības valstīs;
- Tālākai attiecību veicināšanai ar Krievijas Federāciju (KF), pamatojoties uz Valsts prezidenta vizītes KF 2010. gada decembrī panāktajiem rezultātiem;
- Risinājumu meklēšanai sadarbības veicināšanai ar diasporu ārvalstīs;

- Atbalsta sniegšanai Latvijas valstspiederīgajiem ārvalstīs un ceļošanas iespēju nodrošināšanu ārvalstu pilsoņiem ekonomisko un tūrisma attiecību aktivizācijas nolūkos.

Eiropas Savienība¹

Ārlietu ministrijas, t.sk. sadarbībā ar citām Latvijas institūcijām, pasākumu plānā 2011. gadam noteica šādas intereses – nepieciešamība pārvarēt ekonomisko krīzi Eiropā; interešu identifikācija un sākotnējo konsultāciju uzsākšana par izdevīgākiem nosacījumiem ES daudzgadu budžetā, ņemot vērā ES atbalsta politiku ietekmi uz Latvijas tautsaimniecību; gatavošanās Latvijas prezidentūrai ES Padomē turpināšana; nepieciešamība komunicēt ar sabiedrību par aktuāliem ES jautājumiem; Latvijai prioritāru projektu iekļaušana ES programmu dokumentos; Šengenas kā brīvas kustības telpas saglabāšana.

Ekonomikas pārvalde ES – Latvija atbilstoši savam redzējumam par nepieciešamību sniegt savu ieguldījumu krīzes pārvarēšanā atbalstīja stingrāku ekonomikas pārvaldi, t. sk. stingrāku fiskālo disciplīnu Eiropas Savienībā. Latvija pievienojās „EiroPlus” paktam, virzīja grozījumus Lisabonas līgumā, lai eirozona varētu izveidot Eiropas Stabilitātes mehānismu, kā arī atbalstīja centienus rast risinājumu finanšu krīzei ES, aktīvi iesaistoties diskusijās un konsultācijās par ciešāku eirozonas ekonomisko integrāciju. ĀM aktīvi sadarbojās ar Ministru prezidentu un viņa biroju šo mērķu sasniegšanā.

ES daudzgadu budžets – Tika savlaicīgi un mērķtiecīgi uzsākta Latvijas interešu formulēšana un aizstāvēšana, ar Ministru prezidenta rīkojumu izveidojot darba grupu Latvijas interesēm atbilstošas un saskaņotas valsts nostājas sagatavošanai sarunām par ES daudzgadu budžetu pēc 2013. gada. Balsoties uz izstrādāto un apstiprināto nacionālo pozīciju, Latvijas intereses tika pārstāvētas politiskā un ekspertu līmeņa diskusijās gan Briseles, gan divpusējos formātos. Noticis aktīvs darbs, lai EK un ES dalībvalstīm skaidrotu Latvijas intereses, t.sk. uzsverot prioritāros jautājumus kohēzijas un lauksaimniecības politikās. Ārlietu ministrija iesaistījusi publiskās diskusijās par ES daudzgadu budžetu. Šī Latvijai būtiskā jautājuma risināšanai par sarunu grupas vadītāju tika iecelts Ārlietu ministrijas speciālo uzdevumu vēstnieks.

Gatavošanās prezidentūrai ES Padomē – ĀM turpināja strādāt pie prezidentūrai nepieciešamā finansējuma apzināšanas, kā arī prezidentūras kultūras programmas sagatavošanas, valsts informācijas sistēmas un vienotā datortīkla izveidošanas ātras un drošas ES dokumentu aprites nodrošināšanai, kā arī personāla plānošanas un apmācības. Ar Ministru prezidenta rīkojumu tika izveidotas starpinstitūciju darba grupas (IT,

---

¹ LV intereses nozaru griezumā atrodamas ĀM sagatavotajos informatīvajos ziņojumos par valdības prioritātēm katrā prezidentūrā.

finansējuma, kultūras, personāla – sagatavoti projekti tālākos novirziena darbos, notikušas ekspertu sanāksmes), kā arī tika pieņemts lēmums par Latvijas prezidentūras ES Padomē sagatavošanas sekretariāta institucionālo risinājumu, paredzot to kā ārlietu ministram pakļautu tiešās pārvaldes iestādi.

Sabiedrības iesaiste – 2011.gadā ĀM turpināja aktīvu darbu pie sabiedrības informēšanas par ES jautājumiem, lai veicinātu Latvijas iedzīvotāju zināšanas un izpratni par ES. Eiropas Komisijas un Latvijas noslēgtās Vadības partnerības (VP) ietvaros ĀM īstenoja tādus publiskus pasākumus kā raidījumu cikls „Eiropa. Mīti un realitāte”, vides sižetu cikls „iESpēja”, Eiropas nedēļas pasākumi, t.sk., ES dārza svētki, tika sagatavots mācību līdzeklis skolām „Iepazīsti ES un izmanto savas iespējas”. Paralēli VP ietvaros realizētajiem projektiem ĀM aktīvi izmantoja savus resursus un ekspertus, piedaloties semināros studentiem, skolēniem un valsts pārvaldes institūciju darbiniekiem par ES jautājumiem.

Enerģētika un transports – Latvija panāca Latvijas prioritāšu iekļaušanu Transeiropas transporta un enerģijas vadlīnijās, t.sk., TEN-T (*Visaptverošais tīkls – ietver Latvijas dzelzceļu, galvenos autoceļus, trīs lielākās ostas*); TEN-T (*Pamattīkls – Rīgas, Ventspils brīvostas, „Via Baltica”, „Rail Baltica”*); Baltijas valstis un Eiropas Komisija Baltijas enerģijas tirgu starpsavienojumu plāna (BEMIP) ietvaros aktīvi diskutēja par Baltijas elektroenerģijas tirgu darbību nākotnē (sinhronizāciju ar ES elektroenerģijas tīklu), kā arī par dabasgāzes izolētības novēršanu, attīstot reģionālu sašķidrinātās dabasgāzes termināli. Abu minēto jautājumu risināšanu plānots turpināt 2012.gadā; Baltijas enerģijas tirgu starpsavienojuma plāns dabasgāzes jomā ("*BEMIP Gas*"). Šo projektu īstenošana sniegs iespēju Latvijai uzlabot transporta infrastruktūru, savienot Latvijas transporta artērijas ar ES, veicināt Latvijas integrāciju ES enerģētikas tirgū un dažādāt enerģijas piegāžu avotus, tādējādi uzlabojot enerģētikas drošību.

Šengenas telpa – Latvija bija to valstu vidū, kas aktīvi aizstāvēja brīvu personu kustību un Šengenas telpu kā vienu no ES integrācijas sasniegumiem, paužot viedokli, ka robežkontroles atjaunošana uz ES iekšējām robežām var būt tikai pats galējais līdzeklis. Latvija atbalstīja Bulgārijas un Rumānijas pievienošanos Šengenas telpai.

Baltijas – Ziemeļvalstu sadarbība

Balstoties uz tradicionāli ciešajām Baltijas un Ziemeļvalstu attiecībām, Latvijas interesēs bija sniegt šai sadarbībai pēc iespējas lielāku praktisku piepildījumu, ievērojot Baltijas valstu interešu kopību enerģētiskās drošības stiprināšanā, koordinēt un izstrādāt vienotas pozīcijas kopīgu projektu noteikšanā un ieviešanā.

Saprašanās memoranda ar Baltijas un Ziemeļvalstīm parakstīšana – balstoties uz Baltijas un Ziemeļvalstu sadarbības ziņojuma (apstiprināts 2010. gadā)

rekomendācijām, 30. augustā Helsinkos tika parakstīts Saprašanās memorands par diplomātu izvietojumu valstu misiju telpās trešajās valstīs.

Baltijas valstu neatkarības atjaunošanas divdesmitās gadadienas svinības – veicinot Baltijas un Ziemeļvalstu politiskā dialoga aktivizēšanos, kā arī sadarbības atpazīstamību Baltijas un Ziemeļvalstu sabiedrībās, Baltijas un Ziemeļvalstu galvaspilsētās notika virkne Baltijas valstu neatkarības atjaunošanas divdesmitās gadadienas svinībām veltītu augsta līmeņa pasākumu.

Baltijas valstu sadarbības padziļināšana – Latvija turpināja pievērst īpašu uzmanību sadarbības veicināšanai starp Baltijas valstīm, meklējot kopīgus risinājumus reģiona enerģētiskās drošības stiprināšanai, piemēram, par kopīgā sašķidrinātā dabas gāzes termināla izbūves vietu, Visaginas AES celtniecību un integrētas transporta infrastruktūras (*Rail Baltica*) attīstību. Tika izstrādāts un prezentēts Latvijas un Lietuvas sadarbības ziņojums, kas tāpat kā Latvijas un Igaunijas līdzīga veida dokuments (pieņemts 2010. gadā, šogad notika ikgadēja ziņojuma konference Tartu, veltīta izglītības tēmai) konkrēti iezīmē tālākās sadarbības sfēras starp abām valstīm.

Latvijas ieguldījums ES Stratēģijas Baltijas jūras reģionā – ĀM turpināja ES Stratēģijas Baltijas jūras reģionam (turpmāk – Stratēģija) koordināciju nacionālā līmenī, apkopojot nozaru ministriju un sociālo partneru komentārus un nodrošinot ieinteresēto pušu informētību par Stratēģijas attīstību, kā arī aizstāvēt Latvijas intereses ES institūcijās un darba grupās Stratēģijas mērķu un indikatoru izstrādei. Lai veicinātu Latvijas uzņēmēju, zinātnieku un valsts amatpersonu izpratni par Stratēģijas lomu reģionālās sadarbības projektu īstenošanā, 2011. gada 21. septembrī Ārlietu ministrijā notika starptautisks ieinteresēto pušu seminārs „Eiropas Savienības Stratēģija Baltijas jūras reģionam – stimulē inoatīvai uzņēmējdarbībai”.

Drošības politika

Latvijas intereses bija vērstas uz NATO kopīgi definēto mērķu izpildi Afganistānā; plašāku Ziemeļu apgādes tīkla (turpmāk – NDN) izmantošanu kā būtisku ieguldījumu Latvijas tautsaimniecībā; NATO darbības redzamības nodrošināšanu Latvijā, t. sk. militārās mācības un Baltijas valstu gaisa telpas patrulēšanas nodrošināšana. Turpinot līdzdalību Eiropas Savienības Kopējās drošības un aizsardzības politikas veidošanā, veicinājām ES un NATO sadarbību gan politiskajā, gan operacionālajā līmenī.

Dalība operācijā Afganistānā – Balstoties uz Saeimas un Ministru kabineta lēmumiem, Nacionālo bruņoto spēku karavīri (175 vidēji gada laikā, pamatā izvietoti Farjabas provincē) turpināja dalību Ziemeļatlantijas līguma organizācijas (turpmāk - NATO) vadītajā militārajā operācijā Afganistānā. ĀM sadarbībā ar citām valdības institūcijām, kā arī konsultējoties ar sadarbības partneriem, strādāja pie ISAF ne-militāro kravu

tranzīta plūsmas saglabāšanas Afganistānas operāciju noslēguma fāzē, veicot iestrādes reversā tranzīta no Afganistānas uz Latviju nodrošināšanai.

Sadarbības nostiprināšana ar sabiedrotajiem, NATO redzamības nodrošināšana – Latvijā notika virkne militāro mācību, t.sk. „*Sabre Strike 2011*”, „*Baltic Host 2011*”, „*Steadfast Pyramid 2011*”, „*Steadfast Pinnacle 2011*”, tādējādi stiprinot Nacionālo bruņoto spēku kaujas gatavību un uzlabojot NBS darbības savietojamību ar NATO sabiedrotajiem.

Baltijas valstu gaisa telpas patrulēšanas tālāka nodrošināšana – Ārlietu un Aizsardzības ministrijas sadarbībā ar citām institūcijām turpināja dialogu ar NATO un tās dalībvalstīm par Baltijas valstu gaisa telpas patrulēšanas nodrošināšanu pēc 2014. gada.

Dialoga stiprināšana ar Centrālāzijas valstīm – Latvijas vēstniecība Uzbekistānā sekmīgi pildīja NATO kontaktvēstniecības pienākumus. Latvija pauda gatavību būt aktīva „Jaunā Zīda ceļa” dalībiece (*transporta atzars Centrālāzijas valstu un Afganistānas kravu pārvadāšanai uz Baltijas jūras reģiona ostām, kas perspektīvā var kļūt par Latvijas tautsaimniecības ieguvumu*), paužot gatavību organizēt Rīgā 2012. gadā īpašu semināru domu apmaiņai par šī projekta praktisko īstenošanu. Ar šo iniciatīvu tika iepazīstinātas arī Centrālāzijas valstu amatpersonas, piemēram, ārlietu ministrs E. Rinkēvičs decembrī Bonnā tikās ar Turkmenistānas ārlietu ministru R. Meredovu un Kazahstānas ārlietu resora vadītāju J. Kazihanovu.

ES Kopējā drošības un aizsardzības politika – Latvija turpināja dalību diskusijās par ES Kopējās drošības un aizsardzības politikas pilnveidošanu un attīstību, meklējot risinājumus efektīvākai tās īstenošanai. Latvijai būtiskākais bija ES civilo un militāro spēju stiprināšana un ES sadarbība ar NATO.

Bruņojuma kontroles jautājumu risināšanā – Latvija iesaistījās tā saucamajā 36 valstu neformālā sarunu procesā,² kura mērķis ir vienoties par nākotnes konvencionālā bruņojuma kontroles mehānisma pamatprincipiem Eiropā.

Ārējās ekonomiskās attiecības

Latvijas interesēs bija radīt labvēlīgus priekšnosacījumus Latvijas eksporta veicināšanai, sadarbības koordinācijas uzlabošanai ar citām institūcijām ārējo ekonomisko aktivitāšu īstenošanā, praktiska un konsultatīva atbalsta sniegšanai Latvijas uzņēmējiem, ārvalstu investīciju piesaistei. ĀM un diplomātiskās misijas turpināja iegūt informāciju par citu valstu pieredzi uzņēmējdarbības vides uzlabošanā.

---

² 30 Līguma par konvencionālajiem bruņotajiem spēkiem Eiropā dalībvalstis un 6 NATO valstis, kuras nav šī līguma dalībvalstis (Lietuva, Latvija, Igaunija, Albānija, Horvātija un Slovēnija).

Eksporta pieaugums – 2011. gada pirmajos trīs ceturkšņos Latvijas preču eksports sasniedza 4.1 miljardus LVL, 2010. gada trīs ceturkšņu rādītājus pārsniedzot par 28%, t.sk. uz Lietuvu par 44%, Igauniju 40%, Krieviju 30%, Vāciju 26%. Uz dažām valstīm, piemēram, Turciju, dinamika bija vēl straujāka – 215%, Kazahstānu – 52%.

Plašāka eksporta struktūra – Salīdzinot ar pagājušo gadu, eksportā, piemēram, ir pieaudzis kosmētikas produktu eksports (Lietuva +190%, Krievija +230%), medikamenti (Igaunija +260%, Vācija +130%), radio un televīzijas raidaparātūra (Bulgārija +114%, Brazīlija +130%), automātiskās datu apstrādes iekārtas (Baltkrievija + 66%).

Sadarbības koordinācijas uzlabošana ar Latvijas institūcijām – Tika uzlabota sadarbības koordinēšana Latvijas ārējo ekonomisko interešu definēšanā un aizstāvībā – paplašināts ĀM, EM un LIAA koordinācijas formāts, pieaicinot LDDK un LTRK pārstāvjus, noslēdzot Sapašanās memorandu, kura īstenošana tiks uzsākta 2012. gadā.

Dialoga stiprināšana ar Latvijas uzņēmējiem – Aktīvi notika dažādi pasākumi, kuros piedalījās Latvijas diplomātiskās pārstāvniecības, piemēram, Latvijas pārtikas dienas Azerbaidžānā (2011. gada novembris – decembris, Latvijas ražotāju produkcijas stendi lielveikalos, plašs mārketinga aktivitāšu plāns), tūrisma jomā – dalība *New York Travel Show*, JATA (*Japan Association of Travel Agents*) pasaules tūrisma kongress un tūrisma izstāde, paneldiskusijas par Ķīnas, Indonēzijas, Singapūras tirgus iespējām u.c.

Jaunu tirgu meklēšana – Ārlietu ministrija pievērsa īpašu uzmanību jaunu tirgu apgūšanai Latvijas uzņēmēju vajadzībām – Brazīlija (Ministru prezidenta vizītes laikā atklāta SAF Tehnika ražotne, likti pamati ostu sadarbībai – noslēgts līgums starp Rīgas brīvostu un Sanpaulu ostu, uz priekšu pavisināta procedūras saistībā ar Latvijas zivrupniecības produktu eksportam nepieciešamo sertifikāciju), Indija, Dienvietkoreja (Ministru prezidenta vizīte, biznesa foruma norise š.g. oktobrī – ar panākumiem vainagojušies Latvijas tūrisma uzņēmumu centieni piesaistīt Dienvidkorejas tūristus). Savus biznesa kontaktus nostiprinājuši informāciju un telekomunikāciju, kā arī kokapstrādes uzņēmumi, pārrunas par sadarbību turpinās ar farmācijas uzņēmumiem.

Ziemeļu apgādes tīkla (NDN) komercializācijas iespējas – Latvija puda gatavību būt aktīva „Jaunā Zīda ceļa” iniciatīvas dalībiece, kas, izmantojot NDN radītās iestrādes tranzītā uz Afganistānu, ļautu Latvijai arī turpmāk cieši sadarboties ar Centrālāzijas reģionu.

Stratēģiskā partnerība ar ASV

Latvijas interesēs bija padziļināt stratēģisko sadarbību ar ASV, nosakot jaunas sadarbības jomas – dialoga stiprināšana izglītības un ekonomikas sfērās.

Politiskā dialoga uzturēšana – Tika turpināts augsta līmeņa politiskais dialogs. Aprīlī Vašingtonu apmeklēja Valsts prezidents V. Zatlers, kurš tikās ar ASV viceprezidentu Džoefu Baidenu, septembrī ANO Ģenerālo asambleju apmeklēja Valsts prezidents A. Bērziņš, jūlijā ASV viesojās Ministru prezidents V. Dombrovskis, kā arī vairāki ministri. Notikusi ārlietu ministru Ģ.V.Kristovska un E.Rinkēviča tikšanās ar ASV valsts sekretāri H. Klintoni. Latvija pievienojās ASV un Brazīlijas prezidentu „Atvērtās pārvaldības partnerības” iniciatīvai, kas sniedz papildu iespējas augsta līmeņa dialogam starp līderiem starptautiskā formātā.

Dialoga turpināšana drošības politikā – Tradicionāli augstu intensitāti saglabāja dialogs drošības politikā. Latvijā notika militārās mācības „*Sabre Strike 2011*” ar ASV karavīru piedalīšanos, notika regulāra viedokļu apmaiņa par operāciju Afganistānā, kā arī Latvija aktīvi strādāja, lai popularizētu Ziemeļu apgādes tīkla maršrutu un paustu gatavību reversā tranzīta nodrošināšanai.

Sadarbības stiprināšana ekonomikas un enerģētikas sfērā – Tika meklētas sadarbības aktivizēšanas iespējas ekonomiskās sadarbības laukā, š.g. jūlijā Ministru prezidentu V. Dombrovski viņa viesošanās laikā ASV pavadīja liela uzņēmēju delegācija. Tika sperti pirmie soļi dialoga izveidei ar ASV institūcijām par slānekļa gāzes izpētes iespējām Latvijā, kas turpināsies praktiskās konsultācijās starp abu pušu ekspertiem.

Sadarbības stiprināšana izglītības sfērā – Tika izveidots LU Atbalsta fonds ASV, pilnveidoti kontakti starp Rīgas Tehnisko universitāti, Rīgas Biznesa skolu un mācību iestādēm ASV. Baltijas un Amerikas Brīvības Fonds veiksmīgi uzsāka pētnieku un stažieru apmaiņas starp augstskolām un uzņēmumiem, pēc programmas pabeigšanas veicot to dalībnieku piesaisti Latvijas valsts un privātajam uzņēmējdarbības sektoram. Turpinās studentu un pētnieku apmaiņa Fulbraita programmā.

Atbalsts Austrumu partnerības valstīm

Latvijas interesēs bija veicināt Austrumu partnerības (AP) valstu tuvināšanos Eiropas Savienībai, radot priekšnosacījumus ciešāku ekonomisko un politisko attiecību izveidei, kā arī stiprinot demokrātiskās vērtības šajās valstīs.

Latvija turpināja atbalstīt Austrumu partnerības valstu centienus tuvināties Eiropas Savienībai, iestājoties par ES un Ukrainas Asociācijas līguma, kas ietver padziļināto brīvās tirdzniecības sadaļu, noslēgšanu (sarunas ir pabeigtas), kā arī sarunu uzsākšanu par šāda veida līgumiem ar Moldovu un Gruziju. Latvija stingri atbalstīja virzību uz ES vīzu atvieglojumiem un liberalizāciju ar Austrumu partnervalstīm. Vienlaikus Latvija uzsvēra, ka katras AP dalībvalsts vēlme veidot ciešākas attiecības ar ES ir atkarīgas no to veikto reformu progresa. 2011.gada septembrī Austrumu partnerības samits apstiprināja attiecību tālāku padziļināšanu, balstītu ‘*more for more*’ principā, kur

partnervalsts tuvināšanās ES atkarīga no tās reformu sekmēm. Latvija iestājās par taisnīgu ES finansējuma sadali starp ES dienvidu un austrumu kaimiņiem.

Baltkrievija – Situācija Baltkrievijā neļāva tai izmantot Austrumu partnerības piedāvātos instrumentus. Latvija kopīgi ar ES partneriem un ASV puda bažas par cilvēktiesību situācijas pasliktināšanos šajā valstī, atbalstot sankciju pieņemšanu. Vienlaicīgi Latvija aicināja saglabāt dialoga iespējas ar Baltkrieviju.

Krievijas Federācija

Latvijas intereses bija vērstas uz stabilu kaimiņattiecību tālāku izveidi ar Krievijas Federāciju, kā arī ekonomisko sakaru paplašināšanu. Latvija atbilstoši nacionālajām interesēm atbalstīja ciešāku ES-KF un NATO-KF attiecību izveidi.

Tālāka dialoga veidošana ar KF – Balstoties uz Valsts prezidenta vizītes Maskavā 2010. gada decembrī panāktajiem rezultātiem, tika turpināts darbs pie starpvalstu dialoga stiprināšanas – Latvija ratificēja visus minētās vizītes laikā parakstītos līgumus, notika Starpvaldību komisijas kārtējā sēde, kuras laikā tika parakstīta Latvijas un Krievijas Deklarācija par partnerību modernizācijai. Maskavā notika vēsturnieku komisijas pirmā sēde. Gada vidū un beigās Oslo un Viļņā tikās abu valstu ārlietu ministri, turpinot aizsākto politisko dialogu.

Atbalsts KF dalībai Pasaules Tirdzniecības organizācijā – Latvija turpināja atbalstīt Krievijas dalību PTO. KF uzņemšana šajā organizācijā sniegs Latvijas uzņēmējiem papildu iespējas tirdzniecības sakaru veidošanai ar šo valsti (Latvijas eksports 2011. gadā varētu būt pārsniedzis 1 miljardu USD).

Starptautiskās organizācijas

Latvijas centās panākt plašāku Latvijas pārstāvniecību starptautiskajās organizācijās efektīvākai interešu koordinācijai un vadībai.

Latvijas kandidātu ievēlēšana – 24. novembrī Eiropas Padomes Ministru vietnieku komiteja ar vislielāko balsu skaitu (37 no 47) atbalstīja Nila Muižnieka iekļaušanu „ītajā kandidātu sarakstā” uz EP Cilvēktiesību komisāra amatu (kopā trīs kandidāti). Pie N. Muižnieka ievēlēšanas aktīvi strādāja Latvijas delegācija EP Parlamentārajā Asamblejā. Turpmākais darbs tiks veikts arī 2012. gadā.

25. novembrī Latvijas vēstniece Eiropas Padomē Aiga Liepiņa tika ievēlēta Eiropas Padomes Attīstības bankas Valdes vicepriekšsēdētājas amatā.

Latvijas diplomāte Maira Mora tika izvēlēta par Eiropas Ārējā darbības dienesta pārstāvniecības vadītāju Baltkrievijas Republikā.

2011.gadā noslēdzās Latvijas dalība UNESCO Izpildpadomē (2009.-2011.gads), kur UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas ģenerālsēkretāre Dagnija Baltiņa pildīja arī viceprezidentes pienākumus.

Latvijas pirmais nacionālais ziņojums par vispārējo cilvēktiesību situāciju – Septembrī noslēdzās Latvijas cilvēktiesību situācijas izvērtēšanas process ANO Vispārējā periodiskā pārskata (*Universal Periodic Review*) pirmā cikla ietvaros. Pēc Latvijas pirmā nacionālā ziņojuma par vispārējo cilvēktiesību situāciju izskatīšanas, Latvija saņēma 122 rekomendācijas. Lielāko daļu no tām Latvija jau ir īstenojusi vai plāno īstenot, tostarp, rekomendācijas turpināt bērnu un personu ar invaliditāti tiesību aizsardzības un dzimumu līdztiesības veicināšanas pasākumus, turpināt uzlabot apstākļus ieslodzījuma vietās, apkarot rasisma un naida noziegumus, kā arī cilvēku tirdzniecību. Tā kā Latvija arī šī izvērtēšanas mehānisma ietvaros tika aicināta izslēgt nāvēssodu no nacionālajiem tiesību aktiem, tad Latvijas Saeimas lēmums veikt attiecīgus grozījumus tiesību aktos tiks pozitīvi novērtēts no starptautisko organizāciju puses.

Sadarbība ar diasporu

Latvijas nākotnes interesēs ir saglabāt saikni ar tautiešiem ārvalstīs, identificējot efektīvākos sadarbības veidus.

Sadarbības dokumentu parakstīšana – ĀM parakstīja Sadarbības memorandu ar PBLA (2011.gada 6.janvārī), kā arī trīspusējo Kultūras ministrijas, Izglītības un zinātnes ministrijas un ĀM memorandu sadarbības ar diasporas veicināšanai, iedibinot juridisku pamatu sadarbības veicināšanai ar ieinteresētajām pusēm.

Atbalsts dubulpilsonības iegūšanai – Ārlietu ministrija aktīvi iesaistījās Latvijas Pilsonības likuma grozījumu virzīšanā Saeimā, lai paplašinātu pilsoņu loku, piemēram, visiem pirms 1940. gada 17. jūnija dzimušajiem un viņu pēctečiem atļaujot dubulpilsonību.

Konsulārie jautājumi

Latvijas interesēs bija sniegt operatīvu atbalstu Latvijas valstspiederīgajiem ārvalstīs, kā arī nodrošināt ceļošanas iespējas ārvalstu pilsoņiem uz Latviju.

Palīdzības sniegšana Latvijas valstspiederīgajiem – ĀM turpināja sniegt atbalstu Latvijas valstspiederīgajiem ārvalstīs, kuri bija nonākuši grūtībās, operatīvi reaģējot uz krīzes situācijām dažādās pasaules vietās. Konsulārā palīdzība tika sniegta 600 personām Ēģiptē, 5 personām Lībijā, kā arī 100 personām Japānā.

Ārlietu ministrija izstrādāja materiālās palīdzības piešķiršanas un atmaksas kārtību ārkārtas situācijās ārvalstīs nonākušiem Latvijas valstspiederīgajiem.

Liela uzmanība tika pievērsta fiktīvo laulību problemātikai Īrijā, aktīvi informējot Latvijas sabiedrību par šādu laulību sekām, kā arī aicinot Īrijas un Latvijas kompetentās iestādes veikt grozījumus nacionālajos tiesību aktos, lai ierobežotu šādu laulību noslēgšanas iespēju.

Operatīva Šengenas vīzu izsniegšana ārvalstu pilsoņiem – 2011. gada pirmajos trīs ceturkšņos, salīdzinot ar iepriekšējā gada to pašu periodu, izsniegto vīzu skaits pieauga par 28%, tādējādi ienesot valsts budžetā par 800 000 LVL lielākus ieņēmumus. Piemēram, Latvijas vēstniecībā KF izsniegto vīzu skaits pieauga no 44 364 līdz 57 262, 30% pieaugums bija novērojams arī Ukrainā, 53% Kazahstānā.

e-Anketas ieviešana – Pārstāvniecībās NVS valstīs tika ieviesta e-Anketa (elektroniski aizpildāma anketa), lai paātrinātu Šengenas vīzu pieteikumu izskatīšanas procesu.

Vīzu pārstāvības līgumi – Tika noslēgti vīzu pārstāvības līgumi ar Austriju un Slovākiju (šobrīd šādi ir 10), kā rezultātā vīzas ceļošanai uz Latviju varēs saņemt Rumānijā, Meksikā, Korejas Republikā, Austrālijā, Venecuēlā, Etiopijā un Malaizijā.

Latvijas – Baltkrievijas vienošanās par atviegloto robežšķērsošanu – Tika noslēgta un stājās spēkā Latvijas un Baltkrievijas vienošanās par pierobežas teritoriju iedzīvotāju savstarpējo braucienu vienkāršošanu, sniedzot iespēju abu valstu pierobežas iedzīvotājiem brīvāk apmeklēt abas valstis.

Publiskā diplomātija

Ārlietu ministrijas sadarbībā ar Latvijas Institutu mērķis bija uzturēt aktīvu komunikācijas saiti ar sabiedrību, lai sniegtu pēc iespējas plašāku informāciju par ministrijas darbību un ārpolitikas prioritātēm, t.sk. pievienojoties, sociālajiem tīkliem.

Neatkarības atjaunošanas 20 gadu svinības – Ārlietu ministrijas veidotā izstāde „Tā mēs gājām uz neatkarību” tika eksponēta piecās valstīs (Beļģijā, Slovēnijā, Krievijā, Lietuvā, Norvēģijā). Turpinot 2010. gadā uzsākto virtuālo izstāžu programmu, arī izstādes „Tā mēs gājām uz neatkarību” virtuālā versija ir pieejama ministrijas mājas lapā.

Islandes ieguldījuma atzīmēšana – Lai atzīmētu Islandes ieguldījumu Latvijas neatkarības atjaunošanā, pēc Ārlietu ministrijas iniciatīvas Rīgā tika izveidots Islandes skvērs, kurā piemiņas zīmi 22. augustā atklāja Latvijas un Islandes ārlietu ministri.

ĀM pievienošanās sociālajiem informācijas tīkliem – Ārpolitikas skaidrošanas nolūkos Ārlietu ministrija uzsāka aktīvu komunikāciju sociālajos medijos, atverot oficiālus kontus *Twitter.com*, *Facebook.com* un *draugiem.lv*.

Komunikācija aktuālajos ārpolitikas jautājumos – Vienlaikus ar citiem ministrijas komunikācijas jautājumiem tika uzsākta aktīva komunikācija par ES daudzgadu budžeta 2014. – 2020. gadam sarunām, kā arī uzturēta sadaļa ministrijas mājas lapā par Afganistānas jautājumu. 2011. gadā izveidoti mājaslapu atvērumi visām Latvijas diplomātiskajām pārstāvniecībām kopumā 18 valodās.

Rīgas konference 2011. gadā – 16. – 17. septembrī notika ikgadējā „Rīgas konference”, kas kļuvisi par lielāko drošības un ārpolitikas forumu Ziemeļeiropā. Konferencē piedalījās 260 dalībnieku no 30 valstīm, t.sk. trīs Baltijas valstu, Polijas un Somijas premjerministri, kā arī amatpersonas, pasaules līmeņa eksperti, akadēmiķi un mediju pārstāvji no Gruzijas, Turcijas, Uzbekistānas, Lielbritānijas, Polijas, Zviedrijas, Dānijas, Igaunijas, Krievijas un citām valstīm.

NATO samita simulācijas spēle jauniešiem – Ārlietu ministrija sadarbībā ar Latvijas Transatlantisko organizāciju, Aizsardzības ministriju un NATO jau trešo gadu pēc kārtas rīkoja NATO samita simulācijas spēli. Tās mērķis bija veicināt jauniešu zināšanas un interesi par NATO un starptautiskās drošības un aizsardzības politikas jautājumiem. 2011. gada spēles tēma bija „Afganistāna 2014: NATO turpmākā loma reģiona stabilizācijā”.

Ārpolitiskais redzējums 11. Saeimas darbības laikā

Tā kā Latvijas nacionālās intereses ir cieši saistītas ar ES valstīm un NATO sabiedrotajiem, ievērojot ES valstu spēju risināt parādu problēmas, ir iespējami dažādi attīstības scenāriji, kuri šobrīd ir grūti prognozējami.

Latvija ir dziļi ieinteresēta tālākā „Eiropas projekta”, kas ir nodrošinājis mieru un izaugsmi kontinentā vairāku desmitu gadu garumā, attīstībā, kas sevī ietver pašreizējo sasniegumu – demokrātija un līdzdalības tiesības, brīvā tirdzniecība, ceļošanas brīvība, vienotā valūta u.c. saglabāšanu un pilnveidi, kā arī tālāku Eiropas Savienības paplašināšanos. Jebkāda cita Eiropas modeļa attīstība ir pretrunā ar vitālām Latvijas nacionālajām interesēm. Latvija ir pārliecināta, ka arī citas ES valstis neredz alternatīvu kontinenta attīstības modeli.

Latvija tuvākajos piecos gados redz sevi kā valsti, kuras ekonomika ir stabilizējusies, tā ir integrēta spēcīgā un efektīvā Eiropas Savienībā un NATO, tai ir īpašas transatlantiskās saites un vienlaicīgi labas attiecības ar visām kaimiņvalstīm. Latvijas ārpolitika ir proaktīva un labi koordinēta.

Tā kā Latvijas tautsaimniecība (eksports) ir cieši integrēta ar ES dalībvalstīm, jebkādu radikālu vienoto tirgu dezintegrējošu izmaiņu norise ES telpā radīs būtiskas problēmas Latvijas ražotājiem, jo vērā ņemamas pārorientācijas iespējas šobrīd nav reālas.

Līdz ar to Latvijas interesēs ir veicināt noslēgto līgumu ievērošanu un pašreizējā ES modeļa efektivitāti, īstenojot atbildīgu fiskālo politiku, kā arī operatīvi reaģējot uz pasākumiem finanšu stabilizācijas jomā un to ieviešanā. Latvijas pievienošanās drošai un stabilai eiro zonai 2014. gadā, īstenojot Māstrihtas kritērijus, kā arī prasot to ievērošanu no citām valstīm, būs Latvijas labākais apliecinājums un ieguldījums Eiropas nākotnē. Liels izaicinājums valdībai būs sekmīgas prezidentūras organizēšana ES Padomē 2015. gadā, identificējot prioritātes un izveidojot sabiedrību iesaistošu, atklātu un efektīvu organizatorisko struktūru jau tuvākajā laika periodā.

Nemot vērā, ka ES pakāpeniski virzās uz finanšu problēmu pārvarēšanu, sarunās par ES daudzgadu budžetu panāktie ieguvumi Latvijai ir jāizmanto valsts konkurētspējas uzlabošanai un iedzīvotāju dzīves līmeņa paaugstināšanai. Stratēģiskie lēmumi būs jāpieņem jau 2012. gadā, taču šo lēmumu ietekme būs jūtama vēl daudzus gadus uz priekšu. Tāpēc, koordinējot un vadot Latvijas pozīciju šīm sarunām, ir jāīsteno proaktīvs rīcības plāns. Šim nolūkam ir pilnībā jāapzina un jāiesaista visi valstij pieejamie resursi un ieinteresētās puses, tostarp Latvijas pārstāvji ES institūcijās, pilsoniskā sabiedrība, arī individuāli atbalstītāji u.c.

Tuvākajos gados kā Latvijas prioritāte saglabāsies enerģētikas drošības stiprināšana. Šajā kontekstā 2012. gadā būtu svarīgi ar Baltijas partneriem panākt vienošanos par vienotu redzējumu reģiona enerģētisko problēmu risināšanā, lai tuvākajos gados varētu īstenot praktiskus pasākumus reģionāla sašķidrinātā dabas gāzes termināla būvniecībā,

Visaginas atomelektrostacijas celtniecībā, kā arī elektroenerģijas starpsavienojumu izveidē. Transporta jomā Latvijas interesēs tuvākajos gados ir iedzīvināt projektu „*Rail Baltica*”, ievērojot nosacījumus, kas nodrošinātu projekta piensumu Latvijas tautsaimniecības interesēm.

Latvijas ģeogrāfiskie, kultūras un vēsturiskie kontakti ar Ziemeļvalstīm, Vāciju un Poliju tuvākajos gados nedrīkst aprobežoties tikai ar Latvijai interesējošo ES projektu īstenošanu, bet jābalstās arī uz vienotas kultūrpolitiskās telpas veidošanu, kas stiprinās Latvijas divpusējās attiecības ar šīm valstīm, kā arī uzlabos izpratni un koordināciju ES jautājumos un citu reģionālu un starptautisku organizāciju ietvaros. Tāpat arī ir jāveicina vienotas Baltijas un Ziemeļvalstu informatīvās telpas izveide.

Latvija turpinās atbalstīt iniciatīvas un projektus, kas vērsti uz ciešāku attiecību izveidi ar Austrumu partnerības valstīm (Armēnija, Azerbaidžāna, Baltkrievija, Gruzija, Moldova, Ukraina), lai stiprinātu pašas Eiropas drošību. Latvija atbalstīs Austrumu partnerības valstu centienus tuvināties ES, ja tās īstēnos nepieciešamās reformas un izpildīs noteiktos kritērijus. Īpaši svarīgi tuvākajos gados ir radīt priekšnosacījumus brīvo tirdzniecības telpu izveidei, kā arī vīzu režīma liberalizācijai. Svarīgs noteikums AP valstu tuvināšanās procesam Eiropas Savienībai ir to vēlme un gatavība savas valsts būvēšanā ievērot Eiropas pamatvērtības – demokrātiju, cilvēktiesības, likuma varu.

Latvija piedalīsies attīstības sadarbības projektu īstenošanā Austrumu Partnerības un Centrālāzijas valstīs, piedāvājot savu ekspertīzi un atbalstot demokrātisko reformu procesus – īstēnojot gan divpusējus projektus, gan kopprojektus ar partneriem no ES, ASV un citām valstīm. Attīstības sadarbības projekti, kuriem tiek nodrošināts adekvāts finansējums, var kalpot kā labs papildu instruments Latvijas atpazīstamības veicināšanai un ekonomisko interešu attīstībai šajās valstīs. Latvija atbalstīs 2015. gadu kā Attīstības gadu Eiropas Savienībā.

Latvija stiprinās transatlantiskās saites, taču ir jāņem vērā, ka finanšu problēmas ir skārušas arī ASV, kura plāno tuvākajos gados īstēnot vērienīgus budžeta samazinājumus, kas savukārt var atstāt ietekmi uz ASV ārpolitikas intensitāti. Latvijai ne tikai retorikā, bet arī praktiskā rīcībā ir jādemonstrē ieinteresētība dialoga uzturēšanā un stiprināšanā ar ASV. Viens no šādiem soļiem tuvākajos gados būs plānveidīga aizsardzības budžeta izdevumu palielināšana, lai sasniegtu 2% no IKP. Šis ieguldījums būs būtisks apliecinājums Latvijas vēlmei arī turpmāk redzēt NATO kā svarīgu drošības garantu, kura stabilā attīstībā ir vienlīdz ieinteresēta Eiropa un ASV. Latvijas ieguldījums NATO jābūt arī saišu stiprināšanai starp NATO un ES, kā arī drošības un aizsardzības sistēmu efektīvāka un saskaņotāka darbība.

Tāpat svarīgi tuvākajos gados ir būtiski attīstīt sadarbību ar ASV pēc iespējas plašākos virzienos paralēli veiksmīgajam dialogam drošības un aizsardzības politikas sfērās, tādējādi stiprinot divpusējos sakarus – transporta dimensija (NDN, „Jaunais Zīda ceļš”), ekonomiskie sakari (tirdzniecības, investīcijas, Latvijas ostu izmantošana), izglītības

joma (augstskolu sadarbība, zinātnisko centru dialogs u.c.). Latvija būs ieinteresēta NATO redzamā klātbūtnē Baltijas reģionā.

Ievērojot veiksmīgo sadarbību NDN transporta artērijas funkcionēšanā, tuvākie gadi būtu jāvelta „Jaunā Zīda ceļa” komerciālās koncepcijas iedzīvināšanai. Latvijai jāturpina izmantot savu dalību ES, lai veicinātu mūsu ekonomisko sadarbību ar trešajām valstīm, īpaši augošajos pasaules tirgos Āzijā, Tuvajos Austrumos un Latīņamerikā gan eksporta veicināšanā, gan investīciju piesaistē.

Latvija ir ieinteresēta stabilos un demokrātiskos kaimiņos. Tas ļautu aktivizēt esošos kontaktus.

2010. gada Valsts prezidenta vizīte Krievijas Federācijā ir radījusi pozitīvu fonu starpvalstu dialoga attīstībai ar KF. Latvijas interesēs būs arī turpmākajos gados saglabāt šo dinamiku, attīstot politisko dialogu, ekonomiskās saites, līgumtiesisko bāzi, kā arī kontaktus ar KF reģioniem, t.sk. izmantojot ES-KF un NATO-KF formātus. Latvija būs ieinteresēta dialoga turpināšanā par jūtīgiem jautājumiem, t.sk. vēsturi. Vienlaicīgi Latvija vērsīsies pret centieniem ļaunprātīgi izmantot traģiskos 20.gadsimta vēstures notikumus un to izraisītās sekas Latvijai un nepamatotai Latvijas kritikai divpusējās attiecībās, kā arī starptautiskajās organizācijās.

Dialoga veidošana ar diasporu arī tuvākajos gados ieņems nozīmīgu vietu. Lai arī iespējamās aizbraucēju atgriešanās pamatā ir Latvijas ekonomisko rādītāju būtiska uzlabošanās, tuvākajos gados būs būtiski stiprināt saiti ar diasporu, identificējot viņu vēlmes kontaktu uzturēšanā ar Latviju, kā arī valdības iespējas nodrošināt šādu kontaktu saglabāšanu.

Latvija arī turpmāk iestāsies par prognozējamu un stabilu starptautisko vidi, kurā tā var pilnvērtīgi īstenot savas intereses. Latvija turpinās atbalstīt situācijas stabilizāciju Afganistānā, arābu valstīs, nodrošinot pāreju uz stabilāku valsts pārvaldi, Eiropas „iesaldēto konfliktu risināšanu”, Tuvo Austrumu miera procesa tālāko attīstību un masu iznīcināšanas ieroču neizplatīšanu.

Latvija apņemas īstenot sabiedrībai maksimāli iesaistošu, atvērtu un caurspīdīgu ārpolitiku, nodrošinot iespējas pilsoniskajai sabiedrībai un ekspertiem piedalīties ārpolitikas veidošanā. Ārējā darbībā iesaistītie dalībnieki, tostarp Latvijas nacionālā līmeņa pārvaldes iestādes, pašvaldības, sociālie partneri un nevalstiskais sektors koordinēs savu darbību un nodrošinās efektīvu informācijas apriti, lai nodrošinātu veiksmīgu interešu aizstāvību starptautiskajā mērogā. Vienlaikus Latvija atbalstīs sabiedrības līdzdalības mehānismu radīšanu un attīstību ES un starptautiskajā līmenī. Sabiedrības līdzdalība un komunikācija ar to ir horizontāla ārpolitiska prioritāte visās darbības jomās.

Ārpolitikas prioritātes 2012. gadā

Konceptuālu pamatu ārpolitisko prioritāšu īstenošanai 2012. gadā veido V. Dombrovska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību deklarācijas ārpolitikas sadaļā definētie mērķi, kā arī ārlietu ministra E. Rinkēviča izvirzītie un ar valsts augstākajām amatpersonām saskaņotie darba uzdevumi: Latvijas interešu aizstāvēšana sarunās par ES daudzgadu budžetu 2014.–2020. gadam; gatavošanās Latvijas prezidentūrai ES Padomē 2015. gada pirmajā pusē; Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbības padziļināšana; kā arī transatlantisko saišu stiprināšana.

Latvija ir ieinteresēta un vēlas sniegt ieguldījumu prognozējamās starptautiskās vides tālākā evolūcijā. Ievērojot dalību ES un NATO, Latvija šodien atrodas drošā stāvoklī un vēlas šo stāvokli saglabāt arī turpmāk.

Eiropas Savienības kontekstā Latvija aktīvi piedalīsies ES nākotnes veidošanā. 2011. gada 8.–9. decembrī Eiropadomē definētie lēmumi 2012. gadā būs jāiestrādā starpvaldību dokumentā. Latvija uzskata, ka, lai arī Eiropadomē panākto lēmumu ietekmē daudzas ES dalībvalstis būs spiestas samazināt izdevumus, šobrīd nav citas alternatīvas kā finanšu situācijas sakārtošana un starptautisko tirgu uzticības atgūšana.

Latvijas nacionālajās interesēs ir krīzes pārvarēšana ES un vienotas, kā arī stipras Eiropas un nacionālo valstu tālāka attīstība. Latvijai šajā situācijā ir jāturpina uzsākto pasākumu īstenošana – atbildīga ekonomiskā un fiskālā politika, kā arī jāspēj operatīvi reaģēt uz iespējami mainīgām situācijām, piemēram, Lisabonas līguma grozījumiem.

Pašreizējās finanšu iespējams var atstāt ietekmi uz sarunām par ES daudzgadu budžetu, ievērojot atšķirīgās tā saucamo neto maksātāju un neto saņēmēju valstu pozīcijas un intereses. Latvija turpinās iestāties par tādu budžeta projektu, kas veicina dzīves līmeņa izlīdzināšanos dažādās ES dalībvalstīs, vienlaikus stiprinot ES konkurētspēju. Nevar izslēgt, ka finanšu samazinājuma apstākļos Latvijai, tāpat kā citām dalībvalstīm, vajadzēs skaidri definēt prioritātes (lauksaimniecības tiešie maksājumi, kohēzija).

Īpašu nozīmi šodienas Eiropā iegūst arī dialoga pastiprināšana ar valstīm, kuras ietekmē debates par ES nākotni. Paralēli tradicionāli ciešajām attiecībām ar Ziemeļvalstīm ir svarīgi meklēt kopīgus saskares punktus ar Vāciju (tiks izstrādāta vienpusēja sadarbības stratēģija) un Poliju.

Latvijas vēlmi būt aktīviem ES nākotnes attīstības lēmējiem nosaka Eiropas kopīgās vērtības, kā arī mūsu valsts tautsaimniecības ciešā integrācija ar Eiropas Savienības dalībvalstīm – galvenie eksporta tirgi, aktīvā ES finansējuma izmantošana projektu īstenošanā Latvijā, kā arī izvēlētās nākotnes prioritātes – enerģētiskās drošības stiprināšana, transporta infrastruktūras savienošana ar Eiropu u.c., kas nav īstenojamas bez ES atbalsta un līdzdalības. Identisks redzējums ir arī mūsu kaimiņvalstīs Igaunijā un Lietuvā.

2012. gadā darba kārtībā joprojām būs Latvijai aktuāli enerģētikas un transporta infrastruktūras trīspusējie projekti, kuru mērķis ir stiprināt Latvijas un Baltijas valstu enerģētisko drošību, kā arī transporta infrastruktūras savienošanu ar citām ES dalībvalstīm Centrāleiropā. To īstenošanas progress būs atkarīgs no dialoga efektivitātes un kompromisa spējām ar Baltijas partneriem. Latvijas interesēs ir panākt lēmumu par reģionāla sašķidrinātās gāzes termināla izvietojumu Latvijā, tālāku darba turpināšanu pie Visaginas atomelektrostacijas projekta attīstīšanas Lietuvā, kā arī tālāko izpēti par „*Rail Baltica*” īstenošanu.

2012. gadā notiks NATO Čikāgas samits. Šajā kontekstā Latvijas interesēs ir turpināt transatlantiskās saiknes stiprināšanu, NATO partnerību politikas attīstīšanu un skaidras stratēģijas definēšanu NATO un partneru klātbūtnei Afganistānā, kā arī Bonnas konferencē definēto mērķu īstenošanā Afganistānas attīstībai kopumā. Stipras transatlantiskās saites, kā arī ES–ASV dialoga daudzpusēja attīstība ir un būs Latvijas prioritāte.

Latvijas interesēs ir stabilas, drošas, demokrātiskas un modernas KF attīstība. Latvija, vēloties būvēt labas attiecības ar visām kaimiņvalstīm, kā arī ievērojot Krievijas Federācijas starptautisko nozīmi, vēlas attīstīt uz abpusējām interesēm balstītu sadarbību ar Krievijas Federāciju. Latvijas un Krievijas ekonomiskās sadarbības potenciālu paplašinās KF pievienošanās Pasaules Tirdzniecības organizācijai (turpmāk - PTO), kuras rezultātā abām valstīm savstarpējās tirdzniecības attiecības būs pienākums balstīt uz PTO normām un standartiem. Gaidāms, ka 2012. gada vasarā KF ratificēs dokumentu paketi par pievienošanās Pasaules Tirdzniecības Organizācijai, tādā veidā kļūstot par PTO dalībvalsti un radot pievilcīgākus apstākļus Latvijas uzņēmēju darbībai Krievijā. Latvijas interesēs ir tālāka progresa panākšana par ES-KF jauno sadarbības līgumu (paredz cita starpā brīvās tirdzniecības zonu), kas sniegtu papildu impulsus abu valstu uzņēmējiem. Attiecībās ar Baltkrieviju Latvija turpinās veicināt dialogu tautsaimniecības jomā, uzturot darba kārtībā cilvēktiesību jautājumus, kuriem turpinās pievērst uzmanību arī citas ES un NATO valstis.

Ārlietu ministrija turpinās pievērst aktīvu uzmanību ārējo ekonomisko attiecību veicināšanai, taču ir jāņem vērā, ka globālās ekonomiskās situācijas pasliktināšanās 2012. gadā var ietekmēt Latvijas eksporta izaugsmes iespējas.

Attīstības sadarbības politikas divpusējā budžeta pieaugums līdz 50 000 LVL ļaus īstenot projektus prioritārajos virzienos, t.sk. Moldovā, ar kuru iepriekšējos gados jau ir veikta virkne projektu un izveidojies aktīvs politiskais un ekonomiskais dialogs, un Afganistānā, kur dien Latvijas karavīri un kuras stabilizācijā Latvija ir ieinteresēta.

Ievērojot ikgadējās Rīgas konferences starptautisko nozīmi, tai spējot piesaistīt ievērojamus ārvalstu ekspertus, tā arī 2012. gadā kalpos kā nozīmīgs politisks forums Ziemeļeiropā ideju apmaiņai par aktuāliem starptautiskās politikas jautājumiem.

Ārlietu dienests, neskatoties uz to, ka finansējums 2012. gadā ārpolitisko aktivitāšu īstenošanai nepieaugs, turpinās pildīt funkcijas iepriekšējā apjomā, nepieciešamības gadījumā operatīvi reaģējot uz iespējamām krīzes situācijām, piemēram, konsulārajā jomā.

Ievērojot šīs prioritātes, Latvijas ārpolitika koncentrēsies uz šādu mērķu sasniegšanu:

Eiropas Savienība

Ārlietu ministrijas, t.sk. sadarbībā ar citām Latvijas institūcijām, pasākumu plānu noteiks šādas Latvijas intereses – turpmāko risinājumu meklēšana, apstiprināšana un īstenošana ekonomiskās krīzes Eiropā pārvarēšanai, t.sk. Latvijā, lai nodrošinātu stabilu Eiropas tālāko attīstību; izdevīgu nosacījumu panākšana Latvijas tautsaimniecības attīstīšanai ES daudzgadu budžetā 2014.–2020. gadam; gatavošanās ES prezidentūrai, uzsākot sekretariāta darbību; aktīvas komunikācijas saites ar sabiedrību par Latvijas interesēm ES turpināšana; Baltijas valstu koordinācijas stiprināšana kopīgu interešu, mērķu un plānu īstenošanā; ES nostiprināšana kā globāla spēlētāja, kurš pauž vienotu visu Savienības dalībvalstu, t.sk. Latvijas, viedokli starptautiskajā arēnā; ES tālākā paplašināšanās Latvijas interešu efektīvākai īstenošanai.

Ciešāka ekonomiskā integrācija ES – Ņemot vērā Latvijas mērķi ieviest eiro 2014. gadā, ĀM uzdevums būs nodrošināt Latvijas iesaisti jaunajā ekonomikas politikas integrācijas procesā, kas iekļauj eiro zonas dalībvalstis un tās eiro zonā neietilpstošās dalībvalstis, kas vēlas pievienoties. ĀM aizstāvēs Latvijas intereses stingrāku fiskālo disciplīnu nosakoša starpvaldību līguma sagatavošanas procesā. Eiropas semestra ietvaros ĀM aicinās EK pēc būtības izvērtēt nacionālās reformu programmas stratēģijas Eiropa 2020 mērķu sasniegšanai.

ES daudzgadu budžets (2014–2020) - ĀM strādās, lai vienošanās par ES daudzgadu budžetu 2014.–2020. gadam atspoguļotu Latvijas intereses: Latvijas sociāli ekonomiskai attīstībai atbilstošas Kohēzijas politikas ieviešana (t.sk., kohēzijas finansējuma nodrošināšana), kā arī Latvijas interesēm atbilstošas Kopējās Lauksaimniecības politikas ieviešana (t.sk., Latvijas lauksaimniekus nediskriminējoši tiešie maksājumi). Rezultātu panākšanai īpaši svarīga būs saskaņota valsts augstāko amatpersonu, likumdevēja un izpildvaras (ministru un ministriju), sociālo partneru un nevalstisko organizāciju darbība vienotas, izsvērtas un spēcīgas argumentācijas izmantošanā komunikācijai ar Eiropas Komisiju, Eiropas Parlamentu un ES dalībvalstīm. ES finansējuma lietderība valsts attīstībai būs atkarīga no kvalitatīvas finanšu līdzekļu apguves un saprātīgiem tēriņiem atbilstoši valsts prioritātēm, kuru definēšanai jāpabeidz darbs pie Nacionālā Attīstības plānā izstrādes. Latvijas pozīcijas formulēšanā un aizstāvēšanā tiks iesaistīti sociālie partneri un nevalstiskās organizācijas.

Gatavošanās prezidentūrai ES Padomē – Ārlietu ministrija strādās, lai ārlietu ministra pakļautībā izveidotais sekretariāts Latvijas prezidentūrai ES Padomē sāktu gatavošanos prezidentūrai, pievēršot uzmanību visiem ar plānoto prezidentūru saistītajiem aspektiem, t.sk. personāla plānošanai un apmācībai, prezidentūrai nepieciešamā finansējuma apzināšanai, prezidentūras kultūras programmas sagatavošanai, kā arī valsts informācijas sistēmas un vienota datortīkla izveidošanai ātras un drošas ES dokumentu aprites nodrošināšanai. Tiks meklētas iespējas papildu informācijas iegūšanai par iepriekšējo prezidentūru norisi citās ES dalībvalstīs, t.sk. paredzot stažēšanos ārvalstīs. Tiks izvērtētas sociālo partneru un nevalstisko organizāciju efektīvākās sadarbības formas ar sekretariātu prezidentūras sagatavošanā.

Sabiedrības iesaiste – Ārlietu ministrija pilnveidos un paplašinās sadarbību ar sociālajiem partneriem un nevalstiskajām organizācijām, nodrošinot pilsoniskās sabiedrības pilnvērtīgu iesaisti ārpolitikas veidošanā, nostiprinot komunikāciju ar sabiedrību par Latvijas ārpolitikā svarīgiem jautājumiem 2012.gadā un rezultātiem Latvijas interešu aizstāvībā, īpašu uzmanību pievēršot Latvijas prioritātēm sarunās par ES daudzgadu budžetu.

Enerģētika un transports – Ārlietu ministrija kopā ar citām valdības institūcijām strādās pie enerģētikas un transporta projektu attīstībai nepieciešamā finansējuma nodrošināšanas ES daudzgadu budžetā 2014. – 2020. gadam, īstenojot konsultācijas ar ES institūcijām un dalībvalstīm. Mērķis ir papildus Kohēzijas politikas finansējumam iegūt finansējumu sašķidrinātās gāzes termināla būvniecībai un *Rail Baltica* projekta tālākai virzībai, integrējot tos esošajās infrastruktūras sistēmās un tādējādi nodrošinot Latvijas salīdzinošo priekšrocību pilnvērtīgāku izmantošanu nākotnē. Lai to sasniegtu, ĀM visā daudzgadu budžeta sarunu gaitā uzturēs darbākārtībā jautājumu par minēto projektu finansēšanas iespējām.

Koordinācija Baltijas valstu starpā – Atbilstoši nacionālajām interesēm tiks tupināta un uzlabota koordinācija Baltijas valstu starpā kopīgo interešu īstenošanai Eiropas Savienībā, ievērojot sarunu attīstību par daudzgadu budžetu, kā arī trīspusējo enerģētikas projektu īstenošanā – vienota lēmuma panākšana par sašķidrinātās gāzes termināla celtniecību, Visaginas AES projekta turpmāko attīstību, transporta infrastruktūras – darba turpināšana pie „*Rail Baltica*” projekta īstenošanas, inovatīvās zinātnes infrastruktūras un citās jomās.

Austrumu partnerība – Latvija turpinās iestāties par Austrumu partnervalstu politisko un ekonomisko tuvināšanos ES, vīzu režīma liberalizāciju ar Austrumu partnerības valstīm, paužot atbalstu ES un Moldovas, Gruzijas, kā arī Ukrainas Asociācijas līgumu, t.sk., padziļinātā brīvās tirdzniecības līguma, noslēgšanai. Latvija īpašu uzmanību pievēršīs Moldovas un Gruzijas atbalstam, ievērojot to pausto apņēmību tuvināties Eiropas struktūrām, kā arī Latvijas salīdzinošās priekšrocības atbalsta sniegšanā šīm valstīm, kas ir ieinteresētas Latvijas pieredzes gūšanā.

ES-Krievija – Latvija turpinās atbalstīt sarunu turpināšanu par jauno ES-KF sadarbības līgumu, kas nostiprinās ES un KF attiecības, sniedzot vienlaicīgi Latvijai papildu iespējas ekonomiskā un politiskā dialoga veicināšanai ar Krieviju.

ES paplašināšanās – Latvija uzskata, ka ES tālākā paplašināšanās sniedz tai papildu iespējas politisko un ekonomisko interešu īstenošanai jaunās dalībvalstīs, tādēļ Ārlietu ministrija aicinās Saeimu ratificēt Horvātijas ES pievienošanās līgumu, kā arī turpinās atbalstīt citu kandidātvalstu centienus – ja tās pildīs nepieciešamos kritērijus – uzsākt sarunas par pievienošanu ES-Serbijas, FYROM, Melnkalnes, kā arī praktisko sarunu īstenošanu un turpināšanu ar Īslandi un Turciju.

Baltijas – Ziemeļvalstu sadarbība

Latvijas interesēs ir cieša viedokļu koordinācija ar Baltijas un Ziemeļvalstu partneriem, īstenojot Latvijas intereses Eiropas Savienībā, kā arī turpinot veidot vienotu kultūrtelpu ar Baltijas un Ziemeļvalstu kaimiņiem.

NB8 un NB6 sadarbības formāta stiprināšana – Ciešākas Baltijas–Ziemeļvalstu politiskās, ekonomiskās un kultūras integrācijas veicināšana, īstenojot politisko dialogu, koordinējot pozīcijas ES daudzgadu budžeta jautājumos, veidojot praktiskas iestrādes sadarbības aizsardzības sfērā stiprināšanai, izmantojot NORDEFECO formātu (*Nordic defence co-operation*), piemēram, pieredzes apmaiņai veterānu jautājumos, praktiskās sadarbības turpināšana starptautiskajās operācijās.

Baltijas un Ziemeļvalstu sadarbības ziņojuma rekomendāciju ieviešana – Latvija apkopos NB8 ekspertu viedokļus par vairāku rekomendāciju ieviešanas koordināciju civilās aizsardzības jomā; tiks uzsākta gatavošanās NB8 atomdrošības mācībām; tiks turpinātas konsultācijas NB8 valstu starpā par sadarbību vēstniecību telpu izmantošanā trešajās valstīs; darbs pie kopīgas NB8 informācijas telpas attīstības un publicitātes veicināšanas.

Jauno Ziemeļu Ministru padomes (ZMP) sadarbības vadlīniju ar Baltijas valstīm izstrāde – Sadarbībā ar ZMP biroju Rīgā Latvija aktīvi piedalīsies sākotnējā diskusijā par ZMP sadarbības vadlīniju ar Baltijas valstīm pēc 2013. gada izstrādes gaitu un iespējamo saturu.

Pievienošanās Ziemeļvalstu elektroenerģijas biržai – Latvija līdz gada beigām plāno pievienoties Ziemeļvalstu elektroenerģijas biržai „*Nord Pool*”, kas Latvijā nodrošinās uz tirgus principiem balstītu efektīvu un caurskatāmu elektroenerģijas tirdzniecību un tās cenu veidošanos.

Latvijas ieguldījums ES Stratēģijas Baltijas jūras reģionā - Tiks izstrādātas precīzas iekšējās un ārējās komunikācijas vadlīnijas, kā arī skaidrs mērķu un indikatoru saraksts,

ņemot vērā nacionālā līmeņa attīstības plānošanas dokumentu koordināciju. ĀM plāno izvērst diskusiju ar mērķi vienoties par kopīgu Latvijas nostāju par stratēģijas vietu un lomu valsts ārējā ekonomiskajā politikā un nodrošinātu efektīvu pārstāvniecību stratēģijas ietvaros.

Drošības politika

Ziemeļatlantijas līguma organizācija (NATO) ir stabils pamats Latvijas valsts drošībai un aizsardzībai, un Latvijas drošības politika ir vērsta uz spēcīgas, vienotas un efektīvas šīs organizācijas attīstību, kuru papildina rīcībspējīga Eiropas Savienības Kopējā drošības un aizsardzības politika. Aktuālākie Latvijas interešu jautājumi 2012. gadā – NATO Gaisa telpas patrulēšanas operācija Baltijas valstīs, dalība NATO operācijā Afganistānā, sekmējot uzsāktā pārejas procesa veiksmīgu un neatgriezenisku īstenošanu un turpinot darbu pie vienota alianses redzējuma par NATO iesaisti Afganistānā pēc 2014. gada; NATO partnerību politikas stiprināšana, īpašu uzmanību pievēršot attiecībām ar tādām valstīm kā Gruziju, kuras vēlas kļūt par NATO dalībvalstīm, kā arī ar valstīm, ar kurām NATO izveidojusies aktīva sadarbība starptautiskās stabilitātes stiprināšanā, īpaši Afganistānā; Ziemeļu apgādes tīkla (NDN attīstība, t.sk. reversā tranzīta no Afganistānas uz Latviju īstenošana); NATO redzamas klātbūtnes nodrošināšana Latvijā un reģionā.

Nozīmīgs notikums drošības politikā 2012. gadā būs NATO Čikāgas samits, kur Latvijas prioritāte ir panākt lēmumu par pastāvīgu NATO Gaisa telpas patrulēšanas risinājumu Baltijas valstīs, kā arī kopā ar sabiedrotajiem turpināt NATO Stratēģiskajā koncepcijā noteikto uzdevumu īstenošanu.

Dalības turpināšana operācijā Afganistānā, kā arī citās starptautiskajās operācijās un misijās – Balstoties uz Saeimas un Ministru kabineta lēmumiem, Latvija turpinās dalību NATO ISAF operācijā Afganistānā un ES policijas misijā Afganistānā (*EUPOL Afghanistan*). ES Kopējās drošības un aizsardzības politikā paralēli Austrumu partnerības jautājumiem Latvija turpinās atbalstīt civilo un militāro spēju attīstību, kā arī ES gatavību īstenot operācijas. Latvijas eksperti turpinās dalību arī ES civilajās misijās Kosovā (*EULEX Kosovo*) un Gruzijā (*EUMM*), kā arī ES jūras operācijā pirātisma novēršanai Somālijas piekrastē (*EU NAVFOR ATALANTA*). Tāpat Latvija turpinās sniegt finansiālu ieguldījumus ES militāro operāciju kopējā budžetā (ES militārajai operācijai Somālijas drošības spēku apmācībai (*EUTM Somalia*), ES militārajai operācijai Bosnijā un Hercegovinā (*EUFOR ALTHEA*) un ES jūras operācijai pirātisma novēršanai Somālijas piekrastē (*EU NAVFOR ATALANTA*)).

ISAF tranzīta nodrošināšana caur Latvijas teritoriju – Latvija turpinās piedāvāt ostas un infrastruktūru ISAF valstu tranzīta nodrošināšanai, t.sk. reversajā virzienā. Latvija sniegs savu redzējumu ES Stratēģijas Centrālāzijai atjaunošanā.

Baltijas valstu gaisa telpas patrulēšanas tālāka nodrošināšana – Turpināsies dialogs ar NATO un tās dalībvalstīm par Baltijas valstu gaisa telpas patrulēšanas turpināšanu pēc 2014. gada. Tā kā daudzās citās valstīs ir būtiski samazināts aizsardzības finansējums, un tas var ietekmēt NATO Gaisa telpas patrulēšanas operācijas Baltijas valstīs nākotni, Baltijas valstis ir spērušas virkni praktisku soļu, lai atvieglotu NATO dalībvalstu piedalīšanos šajā operācijā.

ASV klātbūtnes Eiropā stiprināšana – Ievērojot NATO Stratēģiskajā koncepcijā definēto par NATO redzamības nodrošināšanu alianses dalībvalstīs, kā vienu no būtiskiem elementiem Latvija turpinās atbalstīt ASV militāro klātbūtni Eiropā pašreizējos apmēros. Latvija kopā ar sabiedrotajiem turpinās aktīvi piedalīties militārajās mācībās un atbalstīs to rīkošanu Baltijas valstīs.

Transatlantiskās attiecības

Stratēģisko attiecību ar ASV padziļināšanas turpināšana, stiprinot sadarbību ekonomikas jomā – eksporta veicināšana, sadarbības aktivizācija slānekļa gāzes resursu izpētē; dialoga drošības politikas jomā attīstīšana ar NATO vadošo valsti Latvijas drošības situācijas stiprināšanā; Latvijas kā tranzitvalsts potenciāla stiprināšana, izmantojot NDN un perspektīvā „Jauno Zīda ceļu”.

Latvija turpinās meklēt saskares punktus ar ASV aktuālajos starptautiskās politikas un drošības jautājumos, veicinās regulāru informācijas apmaiņu.

Ekonomiskās sadarbības stiprināšana – Latvija turpinās iesaistīt ASV diskusijā un projektos, kas skar Baltijas reģionam aktuālos enerģētikas jautājumus. Turpinot aizsākto sadarbību ar ASV slānekļa jomā, ĀM meklēs iespējas piesaistīt ASV pētniekus slānekļa iegulu izpētes misijas veikšanai Latvijā, kā arī īstenos uzņēmēju delegāciju vizīšu apmaiņas, balstoties uz sasniegto Ministru prezidenta vizītes laikā ASV.

Baltijas valstu gaisa telpas patrulēšanas tālāka nodrošināšana – Sadarbībā ar ASV tiks meklētas iespējas nodrošināt Baltijas valstu gaisa telpas patrulēšanu pēc 2014. gada.

Sadarbība Moldovas tiesu sistēmas stiprināšanā – Balstoties uz Attīstības sadarbības politikas līdzekļiem, Latvija sadarbībā ar ASV partneriem daudzgadu projekta ietvaros sniegs atbalstu Moldovas tieslietu sistēmas reformēšanai.

Ārējās ekonomiskās attiecības

Latvijas interesēs joprojām būs labvēlīgu priekšnosacījumu radīšana Latvijas eksporta veicināšanai, t.sk. praktiskai un konsultatīvai atbalsta sniegšanai Latvijas

uzņēmējiem, kā arī investīciju piesaistē un labvēlīgas uzņēmējdarbības vides turpmākā attīstīšanā.

Sadarbības koordinācijas īstenošana ar Latvijas institūcijām – Ārlietu ministrija turpinās darbu ar partneriem, iestājoties par konkrētu mērķu izvirzīšanu efektīvākai ārējai ekonomiskai politikai, tai skaitā ārējās tirdzniecības politikai, un skaidru katra sadarbības partnera (ĀM, EM, LIAA, LDDK un LTRK) atbildības funkciju noteikšanu šo mērķu sasniegšanā. Šī uzdevuma īstenošanai sadarbībā ar Ekonomikas ministriju izveidota ārējās ekonomiskās politikas koordinācijas padome, paredzot 2011.gada 9.augustā noslēgtās starpresoru (ĀM, EM, LIAA, LDDK, LTRK) Saprašanās memorandā un 2005.gada 15.aprīļa noslēgtās starpresoru (ĀM, EM, LIAA) vienošanās par sadarbību iekļauto mērķu īstenošanu un funkciju integrēšanu, un, nodrošinot vienotu, efektīvu ārējo ekonomisko politiku Latvijas starptautiskās konkurētspējas stiprināšanai.

Sadarbībai līdzšinējā trīspusējā formātā starp ĀM, LIAA un EM Latvijas ekonomisko interešu īstenošana prioritāri tiks orientēta uz konkrētu mērķu un uzdevumu noteikšanu gan LIAA pārstāvniecībām, gan vēstniecībām, paredzot savstarpējas konsultācijas, informācijas apmaiņu un sadarbību gan aktivitāšu plānošanā, gan atskaitoties par sasniegtajiem rezultātiem.

Atbalsts uzņēmējiem – Tiks turpināts darbs pie uzņēmēju interešu apzināšanas un atbilstoši tam pakārtota atbalsta sniegšanas ārējo tirgu apgūšanai (apaļie galdi, vizītes, kontaktbiržas), kā arī uzņēmēji un to apvienības tiks aicinātas iesaistīties ārējās ekonomiskās politikas definēšanā. Paralēli tradicionālajiem tirgiem uzmanība tiks pievērsta jaunajiem tirgiem – Līča valstis, Latīņamerika, Dienvidaustrumu Āzija.

Investīciju projektu identifikācija – Iesaiste nozīmīgu investīciju projektu apzināšanā un virzīšanā; iespēju novērtēšana aktīvai investīciju piedāvājumu izteikšanai (*t.sk. caur vēstniecībām un goda konsuliem*); indikatoru izstrāde investīciju kvalitātes noteikšanai.

Informācijas tehnoloģiju izmantošana – Mērķtiecīga interneta iespēju izmantošana eksporta un investīciju veicināšanā (centrālā aparāta un vēstniecību mājas lapas; priekšlikumi EXIM, LIAA un LTRK mājas lapu pilnveidošanai).

Ziemeļu apgādes tīkla izmantošana komerciālām vajadzībām – Latvija turpinās strādāt, lai NDN iespējas tiktu izmantotas arī nemilitāro kravu sūtīšanai uz Centrālāzijas reģionu. Šajā sakarā tiks aktīvi aizstāvēta „Jaunā Zīda ceļa” iniciatīva un organizēts starptautisks seminārs Rīgā par šīs iniciatīvas īstenošanas praktiskajiem aspektiem.

Starptautiskās organizācijas

Latvija turpinās aktīvu darbu starptautiskajās organizācijās, lai nodrošinātu Latvijas nacionālo interešu efektīvu aizstāvību.

Kandidatūras starptautiskajās organizācijās – ĀM turpinās lobēt Latvijas kandidatūras starptautiskajās organizācijās, galveno uzmanību pievēršot 2013. gada UNESCO Pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzības komitejas vēlēšanām, 2014. gada ANO Cilvēktiesību padomes vēlēšanām, kā arī 2025. gada ANO Drošības Padomes vēlēšanām.

Cilvēktiesību jautājumi – Tiks turpināts darbs starptautisko organizāciju, t.sk. ANO, EDSO, EP ietvaros, īpašu uzsvāru liekot uz Latvijas interešu aizstāvēšanu cilvēktiesību jomā.

Sadarbība ar diasporu

Latvijas interesēs ir konkrētu priekšlikumu izstrāde sadarbības veicināšanai ar diasporu ārvalstīs, lai noturētu saikni ar tautiešiem un ilgtermiņā veicinātu viņu atgriešanos Latvijā.

Atbalsts dubulpilsonības iegūšanai – ĀM turpinās atbalstīt grozījumu veikšanu Pilsonības likumā, kas ļautu iegūt dubulpilsonību ārvalstīs dzīvojošajiem tautiešiem.

Priekšlikumu izstrāde sadarbībai ar diasporu ārvalstīs – Ārlietu ministrija koordinācijā ar citām valsts institūcijām, sociālajiem un nevalstiskajiem partneriem 2012. gadā izstrādās vispusīgu politikas plānošanas dokumentu sadarbības veicināšanai ar diasporu ārvalstīs. Tiks attīstīta sociālo mediju izmantošana, lai veicinātu plašāku Latvijas valstspiederīgo sazināšanās iespēju un uzturētu vienotu virtuālu kultūras telpu. ĀM kopīgi ar Pašvaldību savienību definēs efektīvākos sadarbības modeļus saiknes uzturēšanā starp diasporu ārvalstīs un emigrējušo bijušām pašvaldībām.

Vēstniecību atbalsts diasporai – Diplomātiskās un konsulārās pārstāvniecības ārvalstīs iesaistīsies ārzemēs esošās diasporas pašorganizēšanās procesā, piedaloties pasākumos un sniedzot atbalstu nedēļas nogales palīgskolu darbā.

Latvijas vēstniecību Īrijā un Lielbritānijā kapacitātes celšana – 2012. gada budžetā ir paredzēts finansējums papildu štata vietu izveidei konsulāro darbu veikšanai. Vēstniecība Īrijā turpinās pievērst īpašu uzmanību fiktīvo laulību apkarošanai.

Konsulārā joma

Tiks attīstīti 2011. gadā definētie uzdevumi.

Konsulārais departaments iesaistīsies iedzīvotāju informēšanas kampaņās par drošu ceļošanu.

Materiālās palīdzības piešķiršanas kārtība – Tiks turpināts darbs pie izstrādātās materiālās palīdzības piešķiršanas kārtības ārkārtas situācijās ārvalstīs nonākušiem Latvijas valstspiederīgajiem piemērošanas praksē.

Vīzu pārstāvības nodrošināšana – Turpināsies aktīvs darbs ar vairākām Šengenas līguma dalībvalstīm pie pārstāvības vīzu jomā paplašināšanas, kas palielinās ārvalstnieku iespējas saņemt Šengenas vīzas ceļošanai uz Latviju.

E-pakalpojuma ieviešana – Turpināsies darbs, lai e-anketa tiktu lietota visās Latvijas pārstāvniecībās ārpus Šengenas telpas, kā arī pārstāvniecībās tiktu ieviesta e-pakalpojuma sadaļa par vīzu pieprasītāju elektronisko pieteikšanās sistēmu dokumentu iesniegšanai.

Medicīnas tūrisma veicināšana – Sadarbībā ar Veselības un Iekšlietu ministrijām tiks uzsākts medicīnas tūrisma pilotprojekts, kas paredz atvieglojumus vīzu saņemšanā trešo valstu pilsoņiem, kuri ieradīsies Latvijā, lai ārstētos medicīnas iestādēs un izmantotu arī tradicionālos tūrisma pakalpojumus.

Efektīvāka Šengenas vīzu izsniegšana – Plānots turpināt iesākto praksi vasaras un ziemas sezonā sūtīt papildu darbiniekus uz pārstāvniecībām, kurās ir liels izsniegto vīzu skaits, tādējādi palielinot ieņēmumus valsts budžetā.

Attīstības sadarbība

Latvijai ir svarīgi būt atbildīgam un uzticamam partnerim, kas, neskatoties uz finanšu krīzes ietekmi, iespēju robežās iesaistās globālo attīstības problēmu risināšanā un pilda uzņemtās saistības.

Jaunu attīstības sadarbības politikas pamatnostādņu (2011. – 2015.g.) apstiprināšana – Izvērtējot politiskos un ekonomiskos kritērijus un lēmuma pieņemšanā pieaicinot sociālos partnerus, papildus Austrumu partnerības valstīm tiks apstiprināti prioritārie attīstības sadarbības reģioni.

Divpusējās sadarbības budžeta atjaunošana – 2011. gadā tika panākta divpusējā attīstības sadarbības budžeta atjaunošana, kas ļaus 2012. gadā atsākt projektu īstenošanu Latvijas prioritārajās partnervalstīs.

Publiskā diplomātija

Tiks attīstīti 2011. gada uzdevumi

ES daudzgadu budžets, prezidentūra – 2012. gadā komunikācijas prioritātes būs ES daudzgadu budžeta veidošana (kvalitatīvas un sistemātiskas informācijas pieejamība), kā arī Latvijas prezidentūras ES gatavošanas process.

Eksporta veicināšana – Tiks attīstīta Latvijas vēstnieku ārvalstīs interaktīvā komunikācija, skaidrojot un īstenojot Latvijas ārlietu dienesta darbību eksporta veicināšanā.

Publiskās diplomātijas projekti – Programma balstīsies uz kopēju komunikāciju par Latvijas prezidentūras ES sagatavošanu un RĪGA2014 aktivitātēm, Latvijas ārlietu dienesta un ministrijas darbības integrēta skaidrošanu, iesaistot Latvijas un starptautiskos NVO, Latvijas augstākās mācību iestādes un mediju vidi.

Diplomātiskā dienesta stiprināšana

Efektīvākai Latvijas interešu nodrošināšanai Ārlietu ministrija izstrādās plānu diplomātisko misiju stiprināšanai.

2011. gada beigās Latvijai ir 45 pārstāvniecības ārvalstīs, no kurām 35 ir vēstniecības, četras konsulārās pārstāvniecības un 6 pārstāvniecības starptautiskajās organizācijās.

Kopējais budžets pārstāvniecību uzturēšanai ārvalstīs 2011. gadā bija 15.4 miljoni LVL, 2012. gadā paredzēti 16 miljoni LVL (pieaugums par 680 000 LVL konsulārā dienesta nodrošinājumam).

Ņemot vērā, ka valsts budžeta samazinājuma rezultātā visām Latvijas pārstāvniecībām tika samazināts finansējums un personāls, faktiski nesamazinoties pienākumu apjomam, 2012. gadā Ārlietu ministrija izstrādās plānu diplomātisko misiju tīkla tālākai attīstībai 2013. – 2014. gadā.

Ārlietu ministrija turpinās atbalstīt diplomātu iesaisti darbā Eiropas Ārējās darbības dienestā un citās starptautiskajās organizācijās Latvijas ārpolitikai prioritārajos virzienos.